Dua Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dua Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20228

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dua Ölçe?i (Prayer Scale), Erkan Yaman ve Yunus Emre Temiz taraf?ndan 2014 y?l?nda geli?tirilmi?, bireylerin dua deneyimlerini ve bu deneyimlerle ili?kili manevi tutumlar?n? ölçmek amac?yla tasarlanm?? psikometrik bir araçt?r. Ölçek, duan?n üç farkl? psikolojik boyutunu kapsayan 38 maddeden olu?maktad?r. Geli?tirme sürecinde, ölçe?in yap?sal uygunlu?unu ve geçerli?ini sa?lamak için hem Aç?mlay?c? (Exploratory) hem de Do?rulay?c? (Confirmatory) Faktör Analizi yöntemleri kullan?lm??t?r.

Ölçek, yüksek düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?unu kan?tlam??t?r; genel Cronbach Alpha güvenirlik katsay?s? .917 olarak rapor edilmi?tir. Dua Ölçe?i, Tefekkür ve Rahatlama, ?stek ve ?ükür, ve Manevi Ho?nutsuzluk gibi temel alt boyutlar? ölçerek, din psikolojisi ve maneviyat ara?t?rmalar?na önemli bir katk? sunmaktad?r. Ölçe?in derecelendirilmesi 4'lü Likert tipi bir formatta yap?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Dua Ölçe?i, Dua, Maneviyat, Dini Psikoloji, Güvenirlik, Geçerlik, Faktör Analizi, Tefekkür, ?ükür, Ho?nutsuzluk.

Yazarlar

Erkan Yaman, Yunus Emre Temiz.

Amaç

Dua Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin dua etme prati?i s?ras?nda ya?ad?klar? duygusal, bili?sel ve davran??sal deneyimleri sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Geli?tiriciler, duan?n sadece tek boyutlu bir dini görevden ibaret olmad???n?, ayn? zamanda psikolojik bir ba?a ç?kma mekanizmas? ve manevi bir ili?ki biçimi oldu?unu varsayarak, bu karma??k yap?y? bilimsel olarak analiz etmeyi amaçlam??lard?r.

Ölçek, duan?n bireyler üzerindeki olumlu etkilerini (rahatlama, ?ükran) ve potansiyel olumsuz etkilerini (ho?nutsuzluk, hayal k?r?kl???) ayr? ayr? de?erlendirerek, ara?t?rmac?lara duan?n psikolojik faydalar? ve zorluklar? hakk?nda detayl? veri sa?lama imkan? sunmaktad?r.

Yap?

Dua Ölçe?i, duan?n farkl? tezahürlerini yans?tan, teorik olarak temellendirilmi? üç temel alt boyutta toplanan toplam 38 maddeden olu?maktad?r. Bu yap?, duan?n sadece olumlu yönlerini de?il, ayn? zamanda manevi çat??ma durumlar?n? da yakalamay? hedeflemektedir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Tefekkür ve Rahatlama (23 Madde): Bu boyut, bireyin dua an?nda veya sonras?nda deneyimledi?i huzur, içsel dinginlik, meditasyon ve stres azalt?c? etkileri ölçmektedir.
?stek ve ?ükür (9 Madde): Bu boyut, bireyin Tanr?'dan beklentilerini, dileklerini ve hayat?ndaki nimetler kar??s?nda duydu?u minnettarl?k ve ?ükran duygular?n? ifade etme e?ilimini ölçer.
Manevi Ho?nutsuzluk (6 Madde): Bu boyut, bireyin dualar?n?n kar??l?k bulmad??? veya manevi beklentilerinin kar??lanmad??? zamanlarda ya?ad??? hayal k?r?kl???, k?zg?nl?k veya Tanr? ile olan ili?kideki olumsuz hisleri ölçmektedir.

Geçerlik

Dua Ölçe?i'nin geçerlik çal??malar?, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? teorik yap?y? ne ölçüde do?ru ölçtü?ünü belirlemek üzere yap? geçerli?i üzerine odaklanm??t?r. Bu kapsamda, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (EFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (CFA) uygulanm??t?r.

Yap? geçerli?i analizlerinde elde edilen madde yükleri, üç faktörlü yap?n?n tutarl?l???n? desteklemi?tir. Madde yükleri, alt boyutlara göre a?a??daki aral?klarda de?i?mektedir:

Tefekkür ve Rahatlama alt boyutu için: .29 ile .46 aras?nda.
?stek ve ?ükür alt boyutu için: .38 ile .47 aras?nda.
Manevi Ho?nutsuzluk alt boyutu için: .24 ile .46 aras?nda.

Bu sonuçlar, maddelerin ilgili faktörlere yeterli düzeyde katk? sa?lad???n? ve ölçe?in teorik yap?s?n? destekledi?ini göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l??? ve güvenirli?i, ölçek ve alt boyutlar için çe?itli güvenirlik katsay?lar? hesaplanarak belirlenmi?tir. Elde edilen yüksek katsay?lar, Dua Ölçe?i'nin tutarl? ölçümler yapabilme kapasitesini do?rulamaktad?r.

Hesaplanan temel güvenirlik istatistikleri ?unlard?r:

Cronbach Alpha Güvenirlik Katsay?s?: Ölçe?in tamam? için .917 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, ölçe?in mükemmel derecede iç tutarl? oldu?unu gösterir.
Spearman-Brown Korelasyon Katsay?s?: .896 olarak hesaplanm??t?r.
Guttman Split-Half Katsay?s?: .896 olarak tespit edilmi?tir.

Faktör Analizi

Dua Ölçe?i'nin geli?tirilmesi sürecinde, ölçe?in faktör yap?s?n? netle?tirmek ve alt boyutlar?n? belirlemek amac?yla hem Aç?mlay?c? hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, duan?n psikolojik yap?s?n? yans?tan üç ba??ms?z ancak ili?kili alt

ARABPSYCHOLOGY.COM

boyutun varl???n? do?rulam??t?r.

Do?rulay?c? Faktör Analizi, 38 maddenin üç faktörlü yap?ya uygun oldu?unu göstermi? ve bu faktörlerin (Tefekkür ve Rahatlama, ?stek ve ?ükür, Manevi Ho?nutsuzluk) teorik olarak beklendi?i gibi ayr??t???n? istatistiksel olarak kan?tlam??t?r. Madde yüklerinin kabul edilebilir aral?kta olmas?, ölçe?in yap?sal sa?laml???n? peki?tirmektedir.

Ölçme Arac?

Test Türü: Geli?tirme (Özgün Ölçek)

Format: Öz Bildirim (Self-Report), 3 alt boyut, 38 madde.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler ve yüksekö?retim ö?rencileri üzerinde geçerlik/güvenirlik çal??mas? yap?lm??t?r.

Ya? Grubu: Yeti?kin

Popülasyon Detaylar?: Dini inanç ve pratikleri olan bireylerin dua deneyimlerini ölçmek için tasarlanm??t?r.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert tipi derecelendirme (1=Hiç Kat?lm?yorum, 2=Kat?lm?yorum, 3=Kat?l?yorum, 4=Tamamen Kat?l?yorum) kullan?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Dini Ölçek, Psikometri, Yap? Geçerli?i, ?ç Tutarl?l?k, Din E?itimi, Manevi Refah, Cronbach Alpha.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?il.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: eyaman@sakarya.edu.tr (Sorumlu Yazar: Erkan Yaman)

Yaz??ma Adresi: Sorumlu yazar?n Sakarya Üniversitesi'ndeki akademik ileti?im bilgileri kullan?labilir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2014

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik veya ticari amaçl? kullan?m? için sorumlu yazar Erkan Yaman ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. ?leti?im e-posta adresi yukar?da belirtilmi?tir.

Ölçe?in geli?tirildi?i orijinal makalenin kaynak dosyas?na buradan ula??labilir: ded.dem.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: dua-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Yaman, E. ve Temiz, Y. E. (2014). Dua Ölçe?inin Geli?tirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *De?erler E?itimi Dergisi, 12*(28), 193-219.

Dua Ölçe?i Maddeleri

Dua Ölçe?i, toplam 38 madde ve 3 alt boyuttan olu?maktad?r. Derecelendirme 4'lü Likert format?ndad?r (1=Hiç Kat?lm?yorum, 4=Tamamen Kat?l?yorum).

Tefekkür ve Rahatlama (23m): Dua etti?imde rahatlar?m.
?stek ve ?ükür (9m): Verdi?i nimetlerden dolay? Allah' a ?ükrederim.
Manevi Ho?nutsuzluk (6m): Duam gerçekle?medi?inde, Allah' ?n beni sevmedi?ini dü?ünürüm.

ARABPSYCHOLOGY.COM